

שם הקורס: שיטות מחקר איכותניות

מס' הקורס: 485-2-1007

נקודות זכות: 3 נקודות זכות

שנה אקדמית: תשע"ט, 2018-2019

סמסטר: ב'

שעות: 3

מיקום: חדר 113, בניין 7M

תואר: שני

איפיון הקורס: קורס מבוא לסטודנטים מהמחלקה לרפואת חירום, פתוח לסטודנטים לתארים מתקדמים במחלקות אחרות.

מחלקה אחראית: רפואת חירום

דרישות קדם: אין

מפתח הציונים: 0-100

שם המרצה: ד"ר פאולה פדר-בוביס

פרטי קשר:

טלפון במשרד: 08-6477420

דוא"ל: federbub@bgu.ac.il

שעות קבלה: בתיאום במייל

תאריך עדכון אחרון: פברואר 2019

תיאור הקורס: הקורס מהווה מבוא להכרת העקרונות והשיטות של המחקר האיכותני. הוא מעניק לסטודנטים את הכלים הן לביצוע והן להערכה ביקורתית של מחקרים איכותניים. שיטות מחקר כמותניות ואיכותניות מושוות לשם הדגשת החוזקים של כל פרדיגמה מחקרית ולשם הכרה באפשרות לשלבן.

מטרות הקורס: הקניית ידע והתנסות בכלים לאיסוף וניתוח נתונים בשיטות איכותניות, וכלים לשקול את הנסיבות המחקריות המתאימות ליישום שיטות אלו.

יעדי הקורס: להכיר את עקרונות ושיטות המחקר האיכותני, תוך הצגת היבטים תיאורטיים ויישומיים של הפרדיגמה האיכותנית. להתנסות בניסוח הצעת מחקר איכותנית ובביקורת מחקר איכותני בתחום הבריאות.

תשומות למידה: עם סיום הקורס בהצלחה, יוכל הסטודנט

1. להבין את הבסיס האפיסטמולוגי של המחקר האיכותני
2. לזהות מצבי מחקר המזמינים הפעלת שיטות איכותניות
3. לתכנן מחקר איכותני
4. ליישם השיטות במסגרת תרגילים ודוגמאות שיוצגו בכיתה
5. להעריך בצורה ביקורתית עבודות מחקר שנעשו בשיטות אלו

נהלי נוכחות: נוכחות חובה ב-80% מהשיעורים. סטודנט שלא נוכח ב-80% מהשיעורים לא יוכל לגשת למבחן.

אופן ההוראה: הרצאות פרונטליים, דיונים ותרגילים בכיתה והצגות סטודנטים.

הערכת הסטודנטים בקורס:

1. תרגיל "מתפתח" במחקר איכותני: 20%
2. קריאה ביקורתית של מאמר והצגתה בשיעור: 20%
3. מבחן סופי: 60%

מטלות הקורס:

הנחיות כלליות לתרגילי הקורס

1. התרגיל הוא - למעשה - בניית הצעת מחקר בשיטות איכותניות אשר מטרתה להקנות הזדמנות להתנסות בכתיבת הצעה מסוג זה, תוך כדי ניצול השיעורים והנחיית המרצה לשיפור החלקים השונים של ההצעה. אפשר לעבוד בקבוצות של שניים-שלושה סטודנטים.

המשימה הראשונה תהיה לזהות בעיה כללית אותה מעוניינים לחקור, לנסח בעיות (סוגיות) מחקר ספציפיות ושאלות מחקר העולות מאותה בעיה, לבחור את מיקום המחקר ולקבוע השערות עבודה התחלתיות. תאריך הגשת המשימה: 19 למרץ

המשימה השנייה תהיה לקבוע את עיצוב המחקר (כל שלבי התכנון). תאריך הגשת המשימה: 30 לאפריל

2. לקראת סוף הסמסטר, קבוצות העבודה (של שולשה-ארבעה סטודנטים, בהתאם למספר המשתתפים בקורס) מתבקשות לבחור מאמר המדווח על מחקר איכותני שנעשה בשנים האחרונות. על כל קבוצה לקרוא קריאה ביקורתית של המאמר, ולהציגה בשיעור (משך ההצגה: עד 30 דקות). הביקורת צריכה להיות מבוססת גם על החומרים שילמדו במהלך הקורס. היא גם צריכה לציין כיצד היה אפשר לשפר את מערך המחקר שבוצע. ההצגות יתקיימו ב-11.6 וב-18.6

הזמן הנדרש לעבודה עצמית בבית: בנוסף לעבודתו בכיתה, כל סטודנט נדרש להכין את המטלות ולקרוא את החומרים הרלוונטיים.

תוכן ומבנה הקורס ורשימת הקריאה:

26.2 מבוא: מהות המחקר האיכותני

- שלנסקי, ש. וב. אלפרט (2007) דרכים בכתיבת מחקר איכותני – מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט. תל-אביב: מכון מופ"ת. פרק 1: עמודים 17-59.
- שקדי, א. (2004) מילים המנסות לגעת- מחקר איכותני תיאוריה וישום. תל-אביב: רמות. הקדמה ופרק 1, עמודים 17-36.
- שלסקי, ש. ומ. אריאלי (2016) "מהפוזיטיביזם לפרשנות ולגישות פוסט-מודרניות בחקר החינוך." פרק 1 מתוך מסורות וזרמים במחקר האיכותני: תפיסות, אסטרטגיות וכלים מתקדמים, בעריכת נעמה צבר- בן יהושע. רעננה: מכון מופ"ת, עמודים 23-65.
- Charmaz, K. 2004. "Premises, principles, and practices in qualitative research: revisiting the foundations." Qualitative Health Research 14:976-993.
- Morse, J. 2011. "What is qualitative health research?" in The Sage Handbook of Qualitative Research, edited by N.K. Denzin and Y.S. Lincoln. Los Angeles: Sage. Pp. 403-410 (4th Edition).
- Pope, C. and N. Mays. 1995. "Reaching the parts other methods cannot reach: an introduction to qualitative methods in health and health services research." BMJ 311:42-5.
- Starks, H. and S.B. Trinidad. 2007. "Choose your method: A comparison of phenomenology, discourse analysis, and grounded theory." Qualitative Health Research 17: 1372-1380.

5.3 תהליך המחקר האיכותני

- צבר-בן יהושע, נ. (1995) המחקר האיכותני בהוראה ובלמידה. תל-אביב: מודן. פרק ב, עמודים 32-48.
- שקדי, א. (2004) מילים המנסות לגעת - מחקר איכותני תיאוריה וישום. תל-אביב: רמות. פרק 2, עמודים 37-54.

12.3 אין שיעור – יום עיון של המחלקה לרפואת חירום

19-26.3 עיצוב המחקר האיכותני

- צבר-בן יהושע, נ. (1995) המחקר האיכותני בהוראה ובלמידה. תל-אביב: מודן. פרק ב', עמודים 32-48.
- שקדי, א. (2004) מילים המנסות לגעת - מחקר איכותני תיאורי וישום. תל-אביב: רמות. פרק 2, עמודים 37-54; פרק 3, עמודים 55-68.
- שלנסקי ש. וב. אלפרט (2007) דרכים בכתיבת מחקר איכותני. תל-אביב: מכון מופ"ת. פרק 3, עמודים 108-117.
- Cooper, S. et al. 2009. "Qualitative research: specific designs for qualitative research in emergency care?" Emergency Medicine Journal 26: 773-6.
- Frankel, R. M. and K. J. Devers. 2000. "Study design in qualitative research -1: Developing questions and assessing resource needs." Education for Health 13: 251-261.

2.4 השיטות הנפוצות לאיסוף נתונים במחקר האיכותני: תצפית

- צבר-בן יהושע, נ. (1995) המחקר האיכותני בהוראה ובלמידה. תל-אביב: מודן. פרק ג', עמודים 49-79.
- שקדי, א. (2004) מילים המנסות לגעת - מחקר איכותני תיאורי וישום. תל-אביב: רמות. פרק 4, עמודים 69-91.

9.4 אין שיעור – בחירות לכנסת

16-23.4 אין שיעור – פגרת פסה

30.4 השיטות הנפוצות לאיסוף נתונים במחקר האיכותני: ראיון

- ג'וסלסון, ר. (2015) כיצד לראיין למחקר איכותני – גישה התייחסותית. תל-אביב: מכון מופ"ת.
- Avraham, N. et al. 2014. "Paramedics' experiences and coping strategies when encountering critical incidents." Qualitative Health Research 24:194-208.
- Barry, C.A. 2002. "Multiple realities in a study of medical consultations." Qualitative Health Research 12:1093-111.
- Polkinghorne, D. E. 2005. "Language and meaning: Data collection in qualitative research." Journal of Counseling Psychology 52: 137-145.

7.5 השיטות הנפוצות לאיסוף נתונים במחקר האיכותני: קבוצות מיקוד

- King, R.V. et al. 2010. "Attributes of effective disaster responders: focus group discussions with key emergency response leaders." Disaster Medicine and Public Health Preparedness 4:332-8.
- Kroll, T. et al. 2007. "Using focus groups in disability research." Qualitative Health Research 17:690-8.

14.5 השיטות הנפוצות לאיסוף נתונים במחקר האיכותני: חקר מקרה

- יוסיפון, מ. (2016). "חקר מקרה." פרק 6 מתוך מסורות וזרמים במחקר האיכותני: תפיסות, אסטרטגיות וכלים מתקדמים, בעריכת נעמה צבר-בן יהושע. רעננה: מכון מופ"ת, עמודים 179-216.
- Anderson, R. et al. 2005. "Case study research: the view from complexity science." Qualitative Health Research 15: 669-685.
- Hinojosa, J. et al. 2001. "Team collaboration: a case study of an early intervention team." Qualitative Health Research 11:206-20.
- Kindell J. et al. 2014. "Living with semantic dementia: a case study of one family's experience." Qualitative Health Research 24:401-11.
- Yin, R.K. 2014. Case study research: design and methods. Los Angeles: Sage. (4th edition)

21.5 ניתוח נתונים איכותניים

- קסן, ל. ומ. קרומר-נבו (2010). ניתוח נתונים במחקר איכותני. באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
- שמעוני, ש. (2016). "תאוריה מעוגנת בשדה." פרק 5 מתוך מסורות וזרמים במחקר האיכותני: תפיסות, אסטרטגיות וכלים מתקדמים, בעריכת נעמה צבר- בן יהושע. רעננה: מכון מופ"ת, עמודים 141-178.
- Bradley, E.H. et al. 2007. "Qualitative data analysis for health services research: developing taxonomy, themes, and theory." Health Services Research 42:1758-72.
- Fraser, H. 2004. "Doing narrative research: Analysing personal stories line by line." Qualitative Social Work 3: 179–201.

28.5 איכות במחקר איכותני

- ליבליך, ע., שחר, א., קרומר-נבו, מ. ולביא-אג'אי, מ. (עורכים) 2009. סוגיות במחקר הנרטיבי: תבחיני איכות. אתיקה. המרכז הישראלי למחקר איכותני של האדם והחברה.
- דושניק לירון וצבר-בן יהושע, נ. (2016). "אתיקה של מחקר איכותני." פרק 7 מתוך מסורות וזרמים במחקר האיכותני: תפיסות, אסטרטגיות וכלים מתקדמים, בעריכת נעמה צבר- בן יהושע. רעננה: מכון מופ"ת, עמודים 217-235.
- Birt, L. et al. 2016. "Member Checking: A Tool to Enhance Trustworthiness or Merely a Nod to Validation?" Qualitative Health Research 10.1177/1049732316654870
- Karnieli-Miller, O. et al. 2009. "Power relations in qualitative research." Qualitative Health Research 19: 279-289.
- Tracy, S. 2010. "Qualitative quality: Eight "big-tent" criteria for excellent qualitative research." Qualitative Inquiry 16: 837–851.
- Yardley, S.J. et al. 2014. "Ethical issues in the reuse of qualitative data: perspectives from literature, practice, and participants." Qualitative Health Research 24:102-13.

4.6 מחקרים המשלבים בין שיטות מחקר איכותניות וכמותיות

- Creswell, J. 2015. A concise introduction to mixed methods research. Los Angeles: Sage.
- Flick, U. 2016. "Mantras and Myths: The Disenchantment of Mixed-Methods Research and Revisiting Triangulation as a Perspective." Qualitative Inquiry 23: 46–57. <https://doi.org/10.1177/1077800416655827>
- Shannon-Baker, P. 2016. "Making Paradigms Meaningful in Mixed Methods Research." Journal of Mixed Methods Research 10: 319–334. <https://doi.org/10.1177/1558689815575861>
- Toye, F. et al. 2016. "What Value Can Qualitative Research Add to Quantitative Research Design? An Example from an Adolescent Idiopathic Scoliosis Trial Feasibility Study." Qualitative Health Research 26: 1838-1850. <https://doi.org/10.1177/1049732316662446>

11.6 הצגות סטודנטים

18.6 הצגות סטודנטים